libel met een eigen website

Tekst: Henk de Vries

De groene glazenmaker

De groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) is een bijzondere libel. Niet alleen oogt hij fraai en heeft hij een mooie naam, hij heeft sinds vorig jaar een eigen landelijk beschermingsplan en sinds enkele maanden ook een eigen website! Ook op Europese schaal is deze verschijning in Nederland bijzonder en belangrijk: het is een habitatrichtlijnsoort. Dit betekent dat de Europese Unie wil dat Nederland zorg draagt voor een goede bescherming van deze libel.

Aeshna viridis: a dragonfly with its own website

One of the most striking dragonflies in the Netherlands is Aeshna viridis. It is closely associated with Stratiotes aloides, the female laying its eggs on the submerged parts of the plant. As both dragonfly and plant have declined in the Netherlands in the past decades, a species protection plan has now been set up. As part of this plan, a special website has been started, giving the latest information on the species. Dutch Butterfly Conservation is taking part in research into the growth of S. aloides. If the numbers of this plant can be increased, it may be hoped that this will lead to the recovery of A. viridis. The website will also be used to gather observations of both the dragonfly and this water plant.

Robert Ketelaar

De groene glazenmaker.

Beschermingsplan Sinds vorig jaar wordt er gewerkt aan de uitvoering van het soortbeschermingsplan. Dit plan, dat wordt gecoördineerd door de provincie Utrecht, bevat een groot aantal actiepunten die moeten worden gerealiseerd in de periode 2002-2006. De Vlinderstichting ondersteunt de realisatie van de actiepunten uit het beschermingsplan en heeft ook een aantal taken toebedeeld gekregen, zoals monitoring, onderzoek en een deel van de communicatie. Een deel van de betrokken provincies in West- en Noord-Nederland heeft al een start gemaakt met de uitvoering.

Robert Ketelaar

Krabbenscheer.

www.groeneglazenmaker.nl Een van de acties die dit jaar al zijn ondernomen was de opening van www.groeneglazenmaker.nl. Deze website is op 20 maart geopend door P.J.M. Rombouts, gedeputeerde van de provincie Utrecht tijdens een bijeenkomst over de zwarte stern en de groene glazenmaker. De zwarte stern heeft net als de groene glazenmaker een relatie met krabbenscheer en vindt hierop een belangrijke nestgelegenheid. Op de website is informatie te vinden over de bescherming van de groene glazenmaker. Ook staat er een overzicht van de verspreiding van krabbenscheer en de groene glazenmaker. Het is de bedoeling dat nieuwe meldingen van beide soorten zoveel mogelijk worden verzameld om het beeld van de verspreiding actueel te houden. Verder zal informatie over diverse projecten beschikbaar komen via deze website.

Agrarisch beheer De groene glazenmaker komt zowel in natuurgebieden als in boerensloten voor, op plaatsen waar ook krabbenscheer te vinden is. Krabbenscheer is een typische soort van het veenweidegebied met zijn vochtige weilanden en brede waterplantenrijke sloten. Door het verbeteren van de waterkwaliteit is juist in het boerenland een groot potentieel leefgebied aanwezig voor de groene glazenmaker. Om dit een flinke impuls te geven zijn de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland daarom met het project 'De groene glazenmaker in het Groene Hart' gestart. Hierbij wordt door verschillende acties de

Henk de Vries

Een vierkante meter wordt ingericht als onderzoekslocatie met zes planten krabbenscheer. De groei van de planten en de waterkwaliteit zal hier worden gevolgd.

Onderzoek naar krabbenscheer

De groene glazenmaker is te vinden bij verlandingsvegetaties, vooral in laagveenmoerassen en poldersloten. De libel is strikt gebonden aan krabbenscheer (*Stratiotes aloides*). Het vrouwtje legt haar eitjes in ondergedoken delen van deze plant. Krabbenscheer is een van de eerste planten die verschijnen in het laagveenmilieu als er verlanding optreedt. Indien het waterige milieu langzaam verdwijnt en andere planten de overhand krijgen, wordt het gebied ongeschikt voor de groene glazenmaker, maar tot die tijd vormt een gesloten veld met krabbenscheer het enige geschikte leefgebied voor deze kieskeurige libel. Krabbenscheer en de groene glazenmaker zijn allebei sterk achteruitgegaan in Nederland, maar in recente jaren is een verbetering waar te nemen. Mogelijk is de verbeterde waterkwaliteit in de Nederlandse binnenwateren hier de oorzaak van. Dit zou kunnen betekenen dat de tijd rijp is voor verdere uitbreiding van het verspreidingsgebied van de groene glazenmaker.

In 2003 wordt in het kader van het soortbeschermingsplan een aantal onderzoeken opgestart naar de groei van krabbenscheerplanten. De huidige beperkingen voor de groei zijn waarschijnlijk de te slechte waterkwaliteit (m.n. de te hoge ammoniumgehaltes), het ongunstige peilbeheer in de betreffende poldersloot en mogelijk ook het ontbreken van seksuele voortplanting. Vaak bestaat een populatie met krabbenscheer uit óf mannelijke óf vrouwelijke planten die zich uitsluitend door middel van klonen kunnen vermeerderen. Uit het onderzoek moet blijken welke factoren de belangrijkste belemmering vormen voor herstel van de krabbenscheergroei. Indien krabbenscheer weer goed gaat groeien in Nederland krijgt niet alleen de groene glazenmaker een belangrijke impuls maar ook de algehele moerasontwikkeling in laagveengebieden.

kwaliteit van het leefgebied verbeterd. Zo wordt er gewerkt aan het aanleggen van moerasstroken, het graven van nieuwe sloten en het uitzetten van krabbenscheer. Zowel de waterkwaliteit als de peilfluctuaties zijn heel belangrijk. Vaak wordt in agrarisch gebied het waterpeil in de zomer kunstmatig hoog gehouden door de inlaat van gebiedsvreemd water. Dit gebiedsvreemde water zorgt voor een ongeschikt milieu voor krabbenscheer. Het succes wordt ook bepaald door de manier waarop de sloten geschoond worden. Vaak wil het waterschap in het najaar een schone sloot zonder waterplanten. In overleg met het waterschap kan hiervoor een ontheffing worden verkregen, maar in agrarisch gebied wordt hier nog bijna geen gebruik van gemaakt. Belangrijk voor het herstel van het leefgebied van de groene glazenmaker in boerenland is de goede samenwerking tussen boeren, waterschappen, gemeenten en natuurbeschermers. De Vlinderstichting zal zich daar dit jaar ook verder voor inzetten.

Geef het door Doet u waarnemingen van groene glazenmakers of krabbenscheersloten, geef ze door via onze website www.groeneglazenmaker.nl. Vooral waarnemingen in boerenland kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan het onderzoek. Contactpersoon bij provincie Utrecht is Jandirk Kievit (jandirk.kievit@provincie-utrecht.nl), bij De Vlinderstichting Henk de Vries (henk.devries@vlinderstichting.nl).

In 2004 zal bekend worden of alle geleverde inspanningen vrucht afwerpen. Wij zullen u via de website en dit blad op de hoogte houden! ■

De openingspagina van www.groeneglazenmaker.nl.